אלא דוקא כשמקיים העשה אחר שעבר הלאו בתוך כדי דיבור וכן פי׳ הקונטרס בפרק שילוח הקן (חולין דף קמא.) ומיהו קלת קשה דא״כ צריך לפרש הא דקתני מחזיר ואינו לוקה שמחזיר מיד בתוך כדי דיבור אחר הגירושין וכן המשלח[ג] ואינו לוקה[ד] ולא משתמע הכי כלל דהא משמע דמהדר אתקנתא היאך יפטר ממלקות שיחזיר או ישלח ואפי׳ אחר כדי דיבור נמי (ד) משמע שדא לשאול עליו לבית דין אם יש לו תקנה דאי דוקא בתוך כדי דיבור הכי הוה ליה למימר אם החזיר אינו לוקה ושמא יש ליישב פירוש הקונטרס דשמעתין (ה) דהכא ליכא למימר דשפיר הוי כל ימיו בעמוד והחזר דמשמע לעולם אף כשבא לב״ד כל זמן שבידו להחזיר אפילו מיאן להחזיר כשבא לב״ד דהא דרשינן ליה מיתורא דכל ימיו דהכי קאמר לא יוכל לשלחה שילוחין שיהו שילוחיה כל ימיו דהיינו דאינו מחזיר כלל:

[ד] **מידי** הוא טעמא אלא לר׳ יוחנן הא אמר ליה רבי יוחנן לתנא תני ביטלו חייב לא ביטלו פטור. משמע אבל רבי שמעון בן לקיש דאית ליה קיימו ולא קיימו לית ליה תירוצא דבעמוד והחזר קאי דדרש כל ימיו תהיה לו לאשה ולא ישלחנה וא״ת לילקי גם כי החזירה דהאי אינו לאו הניתק לעשה הוא שקדמו עשה ללאו לריש לקיש דלית ליה דרשה דעמוד והחזר קאי ופי׳ בקונטרס דלריש לקיש לאו שקדמו לעשה לעשה שוין ואין לוקין עליו אלא יקיים העשה מיד כשיזהירו לו בית דין להחזירה וקשה לריש לקיש דסבירא ליה לאו שניתק לעשה ולאו שקדמו עשה שוין טומא שבא אל המקדש דמתני׳ אמאי לקי הרי הוא ניתק לעשה ויקיים העשה כשיזהירו לו ב״ד לצאת מן המקדש כיון דלית ליה לאו שקדמו עשה (ו) אין לוקין עליו וי״ל דמיירי שמזהירין אותו לצאת ואומר שלא יצא ומיד לקי לריש לקיש דסבר קיימו ולא קיימו וא״ת א״כ מאי פריך לעיל כתיבא ותנינא תנינא טומא שבא אל המקדש דלקי ואמאי לא דחי אותה דכי נמי לאו שקדמו (ז) לעשה אין לוקין הכא לקי כשמזהירין לו ב״ד לצאת והוא אומר שלא יצא ויש לומר דהאי טעמא דפרישנא לא שייך אלא לריש לקיש דאמר קיימו ולא קיימו אבל הכא דמייתי תנינא היינו אליבא דר׳ יוחנן דלית ליה ביטלו ולא ביטלו וא״כ כי נמי מזהירין (ח) לא יצא ולא מיחייב כיון דעדיין לא ביטל ודוחק הוא האי תירוצא[ה] ולכך פי׳ הר״ר שלמה מדרוי״ש הניחא למ״ד ביטלו קאי אאתקפתא דלעיל דדייק[ו] ממתני׳ דהטומא הבא אל מקדש דלאו שהקדימו (ט) לעשה לוקין דאי אין לוקין דמשום שניתק לעשה וכל כמה שלא בטלו חשיב ניתק כל כמה שבידו וא״כ כיון שאם ירצה לצאת היאך לקי הא לא משכחת ביטלו אלא למ״ד תני קיימו ולא קיימו א״כ היכי דייק לאו שקדמו (ט) לעשה לוקין עליו כי נמי אין לוקין דמשום דחשיב ניתק לעשה הכא לוקין דמשכחת ליה לא קיימו משנכנס למקדש טומא והזהירו לו שילא ואינו יוצא ועוד ראיה להאי פירושא דקאי לעיל כדפי׳ דאי כפ״ה דפי׳ דקאי אעמוד והחזר קשה דכיון דכל ימיו דרשינן כל ימיו בעמוד והחזר קאי א״כ מאי פריך למ״ד קיימו נהי דבשאר לאו הניתק לעשה לקי בשלא קיימו כשיזהירו ב״ד מ״מ הכא גלי קרא דלא לקי כשלא קיימו כיון דהוה בעמוד והחזר כל ימיו ומיהו י״ל דלא מיסתברא ליה להעדיפו משאר לאו הניתק לעשה שבש״ס משום דדרשינן ביה כל ימיו. כך הקשה מס״ת ותירץ ול״ע: **במאי** קא מיפלגי בהתראת ספק דרבי יוחנן אית ליה שמה התראה וריש לקיש אית ליה לאו שמה התראה. (י) ופי׳ לכך לא תני ריש לקיש בטלו חייב כגון שלקח האש מעל הבנים ושחטה דלא לקי משום דהוי התראת ספק ושמא לא יבטל העשה וכל אימת דלא ביטל העשה פטור ולא לקי והוי[ז] משכחת ליה התראת ודאי כגון שהתרו בו בשעה שמבטל ותי׳ רש״י דלעולם בעינן התראה בשעה שעובר על אזהרתו ואפילו היא תלויה בדבר כדאמרינן בשבועות (דף כח:) גבי שמעתא דכברות ולכך לא מצי אמר רשב״ל בטלו ולא בטלו ולכך אמר קיימו פטור לא קיימו חייב וא״ת (כ) לא קיים שילוח האש כשבית דין הזהירו לו לא ליילקי דבשעה שעבר התראת ספק היא דשמא יקיים העשה וישלחנה תכף לאחר שנטלה וי״ל דהשתא מיהא עובר בלא תקח האש דהא לא קרי[ח] מחוסר מעשה וא״כ יש לנו לומר שלא יקיימנה אש הוא עושה עתה שלא משלחה שעובר בלאו ואינו מקיים העשה [ט]דהכי נמי אמרינן בנזיר שהיה שותה לוקה על כל אחת (לקמן דף כא.) דלא הוי התראת ספק משום דשמא ישאל על נזירותו משום דכיון[ט] שהוא עומד הוא עובר ויש[י] לנו לומר שמעולם[כ] יעמוד כמו שהוא עכשיו ולא ישאל לחכם לעולם והלכך לקי כל כמה דלא שאל ושפיר הוי התראת ודאי הכא נמי יש לנו לומר דלעולם לא יקיים העשה והוי התראת ודאי אבל לרבי יוחנן דתלי מלקות בביטול העשה הוי ליה מחוסר מעשה דכל אימת דלא עשה שוש דבר ולא ביטל שוש דבר לא ילקה ופ״ה[כא] קשה להכין והשתא לא מפרש הש״ס טעמא אמאי לא אמר ר׳ יוחנן קיימו ולא קיימו כריש לקיש לקיים דודאי בטלו ולא בטלו מסתברא טפי ולא הוצרך לומר טעמא אלא (כב) רשב״ל אמאי לא אמר כר׳ יוחנן: **ועבר** היום ולא אכלה רשב״ל אומר פטור דהוי התראת ספק. ואם תאמר למאי דפרישית דאי עומד לעולם כאשר הוא עושה עכשיו עובר ולא[מ] הוי התראת ספק א״כ הכא נמי לא הוי התראת ספק ויש לומר (מא) מ״מ אינו מתחייב[כב] עדיין סמוך להתראה לעבור דלוקא גבי נזיר ששתה יין מיד ועובר אמרינן דיש לנו לומר שלא נשאל[מב] כאשר אינו נשאל עכשיו:

מידי הוא טעמא אלא לרבי יוחנן האמר ליה רבי יוחנן לתנא תני בטלו חייב (מ) ולא בטלו פטור דתני תנא קמיה דרבי יוחנן כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה קיים עשה שבה פטור ביטל עשה שבה חייב א״ל מאי קא אמרת קיים פטור לא קיים חייב ביטל חייב לא ביטל פטור תני [א]ביטלו ולא ביטלו ורבי שמעון בן לקיש אומר קיימו ולא קיימו במאי קא מיפלגי [מ] בהתראת ספק[ב] קא מיפלגי מר סבר התראת ספק [ב]שמה התראה ומר[ג] סבר התראת ספק [ד] לא שמה התראה ואזדו לטעמייהו [ה] דאיתמר שבועה שאוכל בכר זה היום ועבר היום ולא אכלה רבי יוחנן ור״ל דאמרי תרוייהו אינו לוקה רבי יוחנן אומר [ג]אינו לוקה משום

מידי הוא טעמא אלא לרבי יוחנן. מי הוצרך לדרוש כל ימיו בעמוד והחזר ר׳ יוחנן שאמר לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו וקשיא ליה אונס שגירש דקתני אינו לוקה והוצרך לעשותו לאו שניתק לעשה: האמר ליה רבי יוחנן לתנא. לקמן תני בטלו חייב לא בטלו פטור אבל ר״ל דתני קיימו ולא קיימו לא דרים ליה לעמוד והחזר אלא לפני הגירושין לומר כל ימיו תהיה לו לאשה ולא ישלחנה ולדידיה לאו שקדמו עשה ולאו שניתק לעשה שוין ואין לוקין עליהן אלא יקיים העשה מיד כשיזהירוהו ב״ד להחזיר: א״ל מאי קאמרת. אי בקיים תיתני פטור בלא קיים תיתני חייב ואע״פ שלא ביטל ואי בביטל תיתני חיובא על כרחך תיתני פטורא בלא ביטל ואע״פ שלא קיים: ה״ג תני בטלו ולא בטלו. בטל עשה שבה חייב לא בטל עשה שבה פטור: קיימו ולא קיימו. קיימו פטור לא קיימו כשאומרין לו קיים מלקין אותו ורבי יוחנן מוקים לה למתניתין[מ] בלאו הניתק לעשה דאילו בלאו שקדמו עשה סבירא ליה דלוקין ולרים לקיש אין ניתק אין קדמו עשה שוין: רבי יוחנן סבר התראת ספק שמה התראה. ואע״ג[ג] דכל לא תעשה שניתק לעשה לדבריו התראת ספק היא שהרי כשעובר על הלאו צריך להתרות בו והוא אומר שגמר הלאו בביטול העשה תלוי וכשמתרין בו אל תגרש ספק הוא שמא לא יבטל את העשה להדירה בהנאה ולכשידירה ויבטלנו קאמר דלקי אלמא התראת ספק שמה התראה: וריש לקיש סבר התראת ספק לא שמה התראה. הלכך אם היה גמר הלאו תלוי בביטול העשה לא היה לוקה עליו אלא הלאו משגירש גגמר והויא לה התראת ודאי והעשה ניתן להיות תחת המלקות ולכשיבא לבית דין או יקיים או ילקה ואי קשיא לרבי יוחנן נמי איכא למימר (ד) בהתראת ודאי ויתרו בו כשבא לבטל את העשה שהוא עקירת הלאו לעולם התראה בשעה שעובר על אזהרתו בעינן ואפילו היא תלויה בדבר אחר כדאמרינן בשבועות (דף כח:) שבועה שלא אוכל ככר זו אם אוכל זו אכליה לתנאיה והדר אכליה לאיסוריה התראת ודאי היא אכליה לאיסוריה והדר אכליה לתנאיה הויא התראת ספק אלמא התראה בשעת איסור בעינן ואע״פ שאין הלאו גגמר עד שיאכל את של תנאי: דאמרי תרוייהו אינו לוקה. ומיהו טעמיה דמר לאו כי טעמיה דמר: אוכל ולא אכל. עבר על שבועתו כשהוא יושב (ג) ובטל ואין כאן מעשה והתראת ספק נמי הויא שהרי תלה זמן לשבועתו כל היום: משום

מסורת הש״ס עם הוספות

א) שבועות כא., **ב)** בענין התראת ספק עי׳ תוס׳ יבמות פ. ד״ה נעשה וכתובות טו. ד״ה וספק ושם לג. ד״ה ניתרי וזבחים עח. ד״ה הפיגול, **ג)** עי׳ תוס׳ שבועות ד. ד״ה אבל, **ד)** [חולין פא.], **ה)** פסחים סג: שבועות ג: כא. תמורה ג:, **ו)** לקמן טז ע״א.

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ בטלו חייב לא כל״ל ואות ו׳ נמחק: **(ב)** רש״י ד״ה ורים לקיש וכו׳ איכא למימר בה התראת ודאי: **(ג)** ד״ה אוכל וכו׳ יושב בטל כל״ל ואות ו׳ נמחק: **(ד)** תוס׳ ד״ה (בע״א) הניחא וכו׳ אחר כדי דבור נמי דהלשון משמע שבא לשאול: **(ה)** **בא״ד** פי׳ הקונטרס דשמעתין דאיכא למימר הא דקאמר הכא דהוי כל ימיו בעמוד והחזר משמע שפיר לעולם אף כשבא לב״ד כל״ל והד״א עם ד״ה מידי הוא וכו׳ דלריש לקיש לאו שקדמו עשה כל״ל ואות למ״ד נמחק: **(ו)** **בא״ד** שקדמו עשה נמי אין לוקין עליו וי״ל: **(ז)** **בא״ד** דכי נמי לאו שקדמו עשה אין: **(ח)** **בא״ד** וא״כ כי נמי מזהירין לו ב״ד שיצא ולא יצא לא מחייב: **(ט)** **בא״ד** דלאו שהקדימו עשה לוקין דאי אין לוקין משום שניתק וכו׳ א״כ כיון שאם ירצה לצאת היאך לקי וכו׳ היכי דייק לאו שקדמו עשה וכו׳ דקאי אדלעיל כדפי׳: **(י)** ד״ה נמאי וכו׳ לאו שמה התראה פי׳ ולכך לא תני וכו׳ האש מעל הבנים ואח״כ שחטה דהתם לא לקי משום דהוי התראת ספק דשמא לא יבטל העשה וכל אימת דלא ביטל עשה פטור ואי קשיא אמאי לא לקי הא משכחת ליה וכו׳ שמבטלו תי׳ רש״י: **(כ)** **בא״ד** וא״ת כי לא קייס נמי שילוח האש כשב״ד הזהירו לו אמאי לילקי וכו׳ וי״ל כיון דהשתא מיהא וכו׳ א״כ יש לנו לומר שלא יקיימנה אח״כ אלא הוא עושה לעולם וכו׳ והכי נמי אמרינן וכו׳ כל אחת ואחת דלא הוי התראת ספק דשמא ישאל על נזירתו משום דכיון דבשעה שהוא עובר יש לנו לומר שלעולם יעמוד כמו שהוא וכו׳ הכי נמי יש לנו לומר הכא דלעולם לא יקיים העשה: **(ל)** **בא״ד** אלא לרשב״ל אמאי: **(מ)** ד״ה ועבר וכו׳ וי״ל דמ״מ אינו מתחייב כיון דסמוך להתראה עדיין לא עבר דלוקא גבי נזיר ששתה יין ועובר מיד אמרינן דיש:

גליון הש״ם

תוס׳ ד״ה במאי וכו׳ דה״נ אמרינן בנזיר. עי׳ שבת דף ד ע״א תוס׳ ד״ה קודש. גיטין דף לג ע״א תוס׳ ד״ה ואפקעינהו:

עין משפט נר מצוה

כג א מיי׳ פט״ז מהל׳ סנהדרין הלכה ד סמג עשין קה וע״ש בכ״מ ובפ׳ י״ח שם הלכה ב:

כד ב מיי׳ שם פט״ז הלכה ד ופ״ה מהל׳ שבועות הלכה ב וע״ש בכ״מ:

כה ג מיי׳ פ״ד מהל׳ שבועות הלכה כ:

רבינו חננאל

מאן תני כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו ר׳ יוחנן האמר ר׳ יוחנן לתנא תני קיימו ולא קיימו. וריש לקיש אמר בטלו ולא בטלו במאי פליגי בהתראת ספק כגון שלקח האם על הבנים ומתרין בו לא תקחנה ריש לקיש אמר כגון זו התראת ספק היא שיתכן לו אחרי שיקחנה ישלחנה והיכי היא התראת ודאי כגון שבא לשחטה והתרו בו אם תשחט אותה תלקה ושחטה ור׳ יוחנן אמר אפילו התראה בלקיחה שמה התראה. **ואזדו לטעמייהו** דאיתמר שבועה שאוכל ככר זה היום ועבר היום ולא אכלה ר׳ יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו אינו לוקה ר׳ יוחנן אמר אינו לוקה כו׳.

הגהות וציונים

א) צ״ל **למתניתא** וכ״ה בכת״י: **ב)** צ״ל **דאע״ג** (בארות המים): **ג)** צ״ל **משלח** (בארות המים): **ד)** לפי הרש״ל הד״א (גליון) וכ״כ המהרש״א, ובהג׳ הב״ח (ה): **ה)** צ״ל **פירושא** (מהרש״א, עיי״ש): **ו)** צ״ל קאי **אתקפתא אדלעיל** דלדידיה דייק (באה״מ): **ז)** רש״א **וא״ת הא** משכחת (גליון): **ח)** נדצ״ל לא **הוי** מחוסר: **ט)** יש להוסיף **דכמו** (באה״מ): **י)** צ״ל **יש** (באה״מ): **כ)** צ״ל **שלעולם** (כ״ה בתוס׳ ר״פ): **ל)** אי״ז פרש״י שלפנינו, מהרש״א: **מ)** צ״ל **לא** הוי, (רש״ש): **נ)** רש״א **מתחיל** (גליון): **ס)** צ״ל שלא **ישאל** (רש״ש):

ליקוטי רש״י

התראת ספק. ספק אם יעבור על התראה אם לאו שיכול לומר עדיין יש שהות ביום ואין המתרה יכול לכוין שיעבור היום בתוך כדי דיבור של התראה [שבועות כא.]. **דאמרי תרוייהו אינו לוקה.** ומ״מ חולקין בטעמו של דבר טעמא דיהיב מר לא יהיב מר ומר לית ליה טעמא דמר ולקמן מפרש פלוגתייהו [שבועות ג:]. **שבועה שאוכל ככר זה היום** וכו׳ **התראת ספק.** ולי מתריה ביה אכלהו היום פן תעבור על השבועה שמא יעבור שמא לא יעבור על התראתנו דעדיין יש שהות ביום [פסחים סג:].

[מכאן שייך לדף טז.]

משום דהוי התראת ספק. דלא אתרו ביה

הזהר בך שתאכל הכבר שנשבעת עליה יכול לומר אין לי בית מיחוש בהתראה זו דאכתי יש לי שהות וכן כל היום כולו ואפי׳ כי עבר היום יכול לומר שוכח הייתי ולא נזכרתי לא בשבועה ולא בהתראה ואינו לוקה [תמורה ג:]. **בא הכתוב.** כל לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו דמשמע זו היא תקנתו אם תעבור על הלאו עשה זאת והיינגל ועוד דלא דמי ללאו דחסימה שהמלקות נסמך לו [פסחים פד.]. **אחר לא תעשה.** אם תוחיר ועברת על לאו בלא תעשה ותקו הכתוב בעשה זו מעונשן של שאר לאוין לומר זה ענשו ותקנת עבירתו שיעברנו [שבועות ג׳:]. **לא תותירו ממנו עד בקר.** ואם תוחירו בלא תעברופו. עשה הוא ולאו שניתק לעשה אין לוקין עליו והמוחיר בפסח פטור [חולין פב:]. **לומר שאין לוקין עליו.** דמשמע שזה עונשו של לאו שאם הוחירו יעברנו ויפטר [סנהדרין סג:]. שהעשה האמור אחריו תקנתו וכפרתו על עבירת הלאו [לעיל ד:]. **טעמא דבא הכתוב** וכו׳. הא לאו הכי לקי אע״ג דהתראת ספק היא דכל אימת דאתרו ביה מצי אמר אכתי לילא הוא [חולין פג.]. **לאו שאין בו מעשה.** דכשהוא מוחירו לא קעביד שום מעשה [תמורה ד:]. וע״ע בליקוטי רש״י לעיל ד: **הכה זה וחזר והכה זה.** מי שלא שהתה אחר גיטה שלשה חדשים ונישא וילדה ספק בן תשעה לראשון וספק בן שבעה לאחרון וכשגדל הכה את האחד וחזר והכה את חבירו. **חייב.** דקסבר התראת ספק שמה התראה. **בבת אחת.** הריש שתי ידיו והכה זה באחת וזה באחת [חולין פב:]. **חייב.** דהתראת ודאי היא [חולין פב:]. **חייב.** דבהתראת ודאי התרו בו אל תכה שניהם שבמכה זו אתה מתחייב. **בזה אחר זה פטור.** דאיכא שתי התראות וכל חדא וחדא הוה התראת ספק ולת״ק התראת ספק שמה התראה הואיל וממה נפשך עבר [יבמות קא.]. **חוץ מנשבע.** דאע״ג דלא עביד מעשה לוקה [תמורה ג.]. **ומקלל את חבירו בשם.** המיוחד כו׳ [שבועות כא.]. **בשם.** בשמו של הקב״ה [תמורה ג.]. **לוקה ואינו משלח.** דהיינו טעמא דרבי יהודה דקסבר שלא מעיקרא משמע כלומר לא תקח האם אבל כשתמצאנה שלחנה ואם לקחה לא קאמר קרא דלשלחה וכו׳ [חולין קמא.]. **קסבר שלח מעיקרא משמע.** ואין כאן לאו שניתק לעשה דאע״ג דכתיב שלח תשלח אחר לא תקח לאו למימרא דאם לקחת שלא אלא לא תקח אלא שלחנה קודם לקיחה [לקמן יז.]. דאיסור דעבד עבד [חולין קמא.]. **משלח ואינו לוקה.** קסברי שלח אחר לקיחה משמע ולאו שניתק לעשה הוא [לקמן יז.].